

Äidinkieli ja kirjallisuus Suomen kieli 3.-6.lk	3.lk välttävä osaaminen	3.lk hyvä osaaminen / 4.lk välttävä osaaminen	4. lk hyvä osaaminen / 5.lk välttävä osaaminen	5.lk hyvä osaaminen / 6.lk välttävä osaaminen	6.lk hyvä osaaminen
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä (L1, L2, L5)	Osaa kertoa pienessä ryhmässä havainnoistaan ja kokemuksistaan. Osaa ohjatusti kertoa mielipiteensä tutussa asiassa	Osaa kertoa ryhmässä havainnoistaan ja kokemuksistaan niin, että kuulijat pystyvät seuraamaan kerrontaa. Osaa kertoa mielipiteensä tutussa asiassa	Osaa kertoa sekä kuvailla havaintojaan ja kokemuksiaan, niin että kuulijat pystyvät seuraamaan kerrontaa. Osaa ohjatusti perustella mielipidettään	Osaa kertoa mielipiteensä perusteluineen tutussa asiassa	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa (L1, L2, L3, L7)	Pystyy seuraamaan opettajan ja muiden oppilaiden kerrontaa ja keskustelua. Harjoittelee katsekontaktin ottamista puhuessaan ja kuunnellessaan	Osallistuu keskusteluihin ja ryhmäviestintätilanteisiin. Tunnistaa erilaisen äänenkäytön merkityksen viestintätilanteissa	Harjoittelee puheenvuoron käyttämistä keskustelutilanteissa. Osaa ottaa katsekontaktin puhuessaan ja kuunnellessaan. Osaa ohjatusti suunnitella ja toteuttaa pienen haastattelun	Käyttää puheenvuoron keskustelutilanteissa. Osaa huomioida vastaanottajan viestintätilanteessa ja harjoittelee oman viestintätapaansa muuntelemista sen mukaan. Harjoittelee muiden näkökulmien huomioimista	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla (L1, L2, L4, L7)	Osallistuu ilmaisuharjoituksiin tutussa ryhmässä. Harjoittelee liikkeen, ilmeiden ja eleiden käyttöä viestintätilanteissa	Harjoittelee erilaisten ilmaisukeinojen käyttöä. Suunnittelee ja toteuttaa ohjatusti suullisen esitelmän tutulle yleisölle yksin tai osana ryhmää	Osaa ilmaista itseään suullisesti. Suunnittelee ja toteuttaa suullisen esityksen tutulle yleisölle. Harjoittelee valmistellun puheenvuoron pitämistä. Osaa ohjatusti toteuttaa yhteisen esityksen (esim. kuunnelma)	Osaa ilmaista itseään kokonaisvaltaisesti. Osaa ohjatusti suunnitella ja toteuttaa suullisen esityksen yleisölle. Osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa (L1, L2, L3, L4)	Harjoittelee ottamaan vastaan palautetta omasta toiminnastaan	Ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan	Harjoittelee palautteen antamista muille suullisesti, kirjallisesti sekä sähköisissä ympäristöissä	Osaa ohjatusti antaa palautetta muille myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.
T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan (L1, L4, L5)	Lukee tekstejä sujuvasti mekaanisesti. Pystyy tekemään päätelmiä lukemastaan. Osaa ohjatusti vastata tekstistä esitettyihin, yksinkertaisiin kysymyksiin	Lukee sujuvasti ikäryhmälleen tarkoitettuja tekstejä. Osaa tehdä lukemastaan päätelmiä ja yhdistää niihin omia tietojaan ja kokemuksiaan. Osaa vastata tekstistä esitettyihin yksinkertaisiin kysymyksiin. Huomaa, jos ei ymmärrä lukemaansa	Lukee sujuvasti ikäryhmälleen tarkoitettuja tekstejä. Osaa vastata teksteistä tehtyihin kysymyksiin. Löytää lyhyestä/tutusta tekstistä silmäilemällä kohdan, jossa kysytystä asiasta kerrotaan. Huomaa, jos ei ymmärrä lukemaansa, ja pyrkii selvittämään asian	Jaksaa lukea pitkäjänteisesti lapsille ja nuorille suunnattuja tekstejä, sekä osaa kertoa niistä oleellimmat asiat. Osaa ohjatusti arvioida omaa lukemistaan	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perustrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan (L1, L2, L4, L5)	Pystyy tekemään päätelmiä lukemastaan. Erottaa tieto- ja kertomustekstit toisistaan	Tunnistaa tieto- ja kertomustekstin tyypillisiä piirteitä. Osaa ohjatusti selvittää itselleen vieraiden sanojen ja käsitteiden merkitystä	Tunnistaa ohjatusti yksinkertaisen kantaottavan tekstin. Osaa selvittää itselleen vieraiden sanojen ja käsitteiden merkityksen	Tunnistaa erilaisia tekstilajeja ja osaa mainita joitakin niiden erityispiirteitä. Tunnistaa kantaottavan tekstin ja mielipiteen. Osaa ohjatusti käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa kehittämiseen	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin (L1, L4, L5)	Osaa käyttää ohjatusti sisällysluetteloa tai hakemistoa. Harjoittelee tiedon etsimistä tekstistä esim. väliloitsikoiden ja kuvien avulla. Harjoittelee sopivien hakusanojen käyttöä	Osaa ohjatusti etsiä tietoa erilaisista lähteistä. Harjoittelee tiedon luotettavuuden arviointia. Löytää ohjatusti sopivat hakusanat etsiessään tietoa	Löytää itsenäisesti tarvittavaa tietoa sopivista lähteistä. Osaa ohjatusti arvioida tietolähteen luotettavuutta itselleen tutussa asiassa. Löytää sopivat hakusanat etsiessään tietoa	Pystyy etsimään tarvitsemaansa tietoa painetuista ja sähköisistä lähteistä. Osaa ohjatusti arvioida tietolähteen luotettavuutta	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

<p>T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä (L1, L4, L5)</p>	<p>Osaa ohjatusti valita itselleen sopivaa luettavaa Lukee lapsille tarkoitettua kirjallisuutta (vähintään yhden teoksen) Tutustuu lapsille tarkoitettuun kirjallisuuteen</p>	<p>Osaa valita itselleen kiinnostavaa luettavaa Lukee lapsille tarkoitettua kirjallisuutta (vähintään kaksi teosta) Lukee otteita erilaisista lasten- ja nuortenkirjoista Osaa ohjatusti jakaa lukukokemuksensa esimerkiksi kirjavinkkauksen kautta</p>	<p>Osaa valita itselleen sopivan haastavaa luettavaa Lukee monipuolisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta (otteita sekä joitakin kokonaisia teoksia) Osaa kertoa mielipiteensä lukemastaan</p>	<p>Osaa valita oman taitotasonsa mukaista luettavaa ja kertoa siitä kokemuksensa. Lukee monipuolisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta (otteita sekä kokonaisia teoksia) Osaa kertoa lukemansa teoksen juonesta ja rakenteesta</p>	<p>Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.</p>
<p>T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana (L1, L2, L4, L7)</p>	<p>Osaa kirjoittaa omista kokemuksistaan virkeitä</p>	<p>Osaa kirjoittaa omiin kokemuksiin perustuvan tarinan</p>	<p>Osaa ilmaista ajatuksiaan kirjoittamalla (esim. Päiväkirja, kirje) Kirjoittaa ohjatusti lyhyen tekstin oman mielipiteensä pohjalta.</p>	<p>Osaa ilmaista kokemuksiaan ja ajatuksiaan erilaisten tekstien avulla</p>	<p>Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.</p>
<p>T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä (L1, L4, L5, L7)</p>	<p>Osaa ohjatusti kirjoittaa pienen tarinan Osaa ohjatusti otsikoida oman tekstinsä</p>	<p>Osaa ohjatusti kirjoittaa kertomuksen Tunnistaa kappalejaon Osaa otsikoida tekstinsä</p>	<p>Osaa kirjoittaa kertomuksen Osaa ohjatusti kirjoittaa tietotekstin Osaa ohjatusti jakaa tekstinsä kappaleisiin</p>	<p>Osaa kirjoittaa lyhyen tietotekstin Osaa ohjatusti kirjoittaa lyhyen kantaottavan tekstin Osaa jakaa tekstinsä kappaleisiin</p>	<p>Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaottavalle tekstile tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.</p>
<p>T11 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa (L1, L4, L5)</p>	<p>Osaa kirjoittaa helppoja ja tuttuja sanoja jo lähes virheettömästi Osaa käyttää kirjoituksessaan sanavälejä On alkanut käyttää lauseissa lopetusmerkkejä ja lauseen alussa isoa kirjainta Osaa tuottaa jonkin verran tekstiä tietokoneella</p>	<p>Osaa kirjoittaa kokonaisia virkeitä ja käyttää isoa kirjainta sekä lopetusmerkkiä Harjoittelee pilkun käyttöä lauseiden välissä Harjoittelee kirjoittamaan sujuvasti koneella</p>	<p>Osaa ohjatusti käyttää pilkkua pää- ja sivulauseen välissä Kirjoittaa luettavaa tekstiä käsin sekä koneella</p>	<p>Kirjoittaa monipuolisia virkeitä Käyttää välimerkkejä kirjoittaessaan Osaa käyttää vuorosanaviivaa Osaa käyttää persoona- ja aikasuhteiden ilmaisussa Omaa tarvittavat kirjoittaakseen tekstejä koneella</p> <p>Kirjoittaa monipuolisia virkeitä Käyttää välimerkkejä kirjoittaessaan Osaa ohjatusti käyttää lainausmerkkejä Omaa tarvittavat kirjoittaakseen tekstejä koneella</p>	<p>Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.</p>
<p>T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen (L2, L4, L5, L6)</p>	<p>Osaa ohjatusti tehdä yksinkertaisen kuvasarjan tekstin kirjoittamisen tueksi Osaa ohjatusti kirjoittaa pienen tarinan esim. sarjakuvan pohjalta Osaa korjata tekstistään osoitetut kirjoitusvirheet</p>	<p>Osaa ohjatusti tehdä esim. kuvasarjan tai ajatuskartan tekstin kirjoittamisen tueksi Suunnittelee kirjoittamistaan Harjoittelee oman tekstinsä sekä muiden tekstien arviointia valmiiden kriteerien avulla Muokkaa ohjatusti tekstiään annetun palautteen pohjalta Tietää, mikä on lähde</p>	<p>Osaa ohjatusti tehdä yksinkertaisen suunnitelman tekstin kirjoittamisen tueksi Osaa itsenäisesti tai ryhmässä kirjoittaa tekstin suunnitelman pohjalta Osaa ohjatusti arvioida omaa ja muiden tekstejä valmiiden kriteerien pohjalta Harjoittelee lähteiden merkitsemistä</p>	<p>Osaa tehdä yksinkertaisen suunnitelman tekstin kirjoittamisen tueksi Osaa viimeistellä omaa tekstiään ohjatusti, palautteen pohjalta Osaa arvioida omaa ja muiden tekstejä valmiiden kriteerien avulla Ymmärtää, ettei saa esittää lainaamansa tekstiä omanaan Osaa ohjatusti merkitä lähteet</p>	<p>Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaihteittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.</p>

<p>T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia (L1, L2, L4)</p>	<p>Tunnistaa yksinkertaisia kielen käsitteitä kuten piste, kysymysmerkki, pilkku, otsikko Tietää, että sanoja voidaan luokitella Osaa esimerkin avulla kertoa sanaluokista</p>	<p>Tunnistaa kielen käsitteitä Tunnistaa substantiivit, adjektiivit ja verbit Osaa vertailla adjektiiveja</p>	<p>Käyttää ohjatusti yksinkertaisia kielen käsitteitä Tunnistaa pääsääntöisesti nominit, verbit ja taipumattomat sanat Tunnistaa oman murteen erityispiirteitä</p>	<p>Käyttää yksinkertaisia kielen käsitteitä Osaa taivuttaa nomineja ja verbejä tuttuihin muotoihin Tunnistaa nominien ja verbien taivutusmuotoja Osaa nimetä joitakin oman murteen erityispiirteitä</p>	<p>Käyttää yksinkertaisia kielen käsitteitä Osaa taivuttaa tuttuja nomineja ja verbejä Tunnistaa eroja puhekielen, kirjakielen ja yleiskielen välillä</p>	<p>Käyttää oppimiaan käsitteitä Osaa taivuttaa nomineja joissain sijamuodoissa Osaa pääsääntöisesti taivuttaa verbejä aika- ja persoonamuodoissa</p>	<p>Käyttää oppimiaan kielen käsitteitä Tunnistaa verbien persoona- ja aikamuodot Osaa taivuttaa nomineja sijamuodoissa Tunnistaa ja osaa nimetä lauseenjäseniä Kirjoittaa selkeää yleiskieltä</p>	<p>Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.</p>
<p>T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön (L2, L4, L5, L7)</p>	<p>Lukee lukutaitoaan vastaavan lastenkirjan Osaa lainata ohjatusti kirjastosta kirjan</p>	<p>Lukee lukutaitoaan vastaavan lastenkirjan ja kertoo siitä suullisesti tai kirjallisesti Osaa lainata kirjastosta kirjan</p>	<p>Lukee lukutaitoaan vastaavan lastenkirjan ja keskustele ohjatusti ajatuksistaan kirjaan liittyen Jakaa lukukokemuksensa muiden kanssa sovitulla tavalla</p>	<p>Löytää itselleen mieluista ja haastavaa luettavaa Jakaa lukukokemuksiaan suullisesti ja kirjallisesti Oppilas on tottunut käyttämään kirjastoa ja osaa etsiä tietoa painetuista ja sähköisistä materiaaleista.</p>	<p>Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustele ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista</p>			
<p>T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaille mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen (L2, L4, L6, L7)</p>	<p>Osallistuu koulun kulttuuritapahtumiin Tutustuu Lasten Kalevalaan ja suomalaisiin kansansatuihin (myös vähemmistöt)</p>	<p>Osallistuu koulun kulttuurin tuottamiseen (esim. juhlat, esitykset, taide) Tutustuu Kalevalaan ja eri maiden kansansatuihin sekä pohjoismaisiin lastenkirjailijoihin</p>	<p>Tutustuu kunnan kulttuuritapahtumiin Tutustuu eurooppalaisiin lastenkirjailijoihin</p>	<p>Osaa nimetä käyttämiään kulttuuripalveluita Tutustuu muiden maanosien kansantarinoihin ja kirjallisuuteen</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.</p>			